పాఠం 10 ప్రపంచీకరణ

కీలక భావనలు

- ప్రపంచీకరణ: ప్రపంచంలోని దేశాల మధ్య ఆర్థిక, రాజకీయ, సాంస్కృతిక సంబంధాలు కలిగిఉండటాన్ని "ప్రపంచీకరణ" అందురు.
- అంతర్జాతీయ ఆర్థిక ప్రవాహాలు: 1. వస్తువులు, సేవల ప్రవాహం, 2. శ్రమ ప్రవాహం, 3. పెట్టుబడి ప్రవాహం
- అరబ్ వసంతం: అరబ్ దేశాలు అయిన పశ్చిమ ఆసియా, ఉత్తర ఆఫ్రికాలలో ట్యునీషియా, ఈజిప్టు వంటి అనేక దేశాలు ఒక దానితో ఒకటి ప్రభావితమై నియంతలను తొలగించటానికి విప్లవాలు చోటు చేసుకొవటాన్ని "అరబ్ వసంతంగా" ప్రసార మాధ్యమాలు పేర్కొన్నాయి.
- MNC: Multi National Company (బహుళ జాతి సంస్థ)
- బహుళ జాతి సంస్థ: ఒకటి కంటే ఎక్కువ దేశాలలో తమ కార్యకలాపాలను నిర్వహించు సంస్థను బహుళ జాతి సంస్థ అందురు.
- జాయింట్ వెంచర్లు: బహుళ జాతి సంస్థలు ఆయా దేశాల స్థానిక కంపెనీలతో కలిసి ఉత్పత్తి చేపట్టడాన్ని "జాయింట్ వెంచర్లు" అందురు.
- విదేశీ వాణిజ్యం: ఒక దేశం వేరొక దేశం తో చేసే వ్యాపారాన్ని విదేశీ వాణిజ్యం అందురు.
- విదేశీ పెట్టుబడి: ఇతర దేశ కంపెనీలు గాని, వ్యక్తులు గాని, ప్రభుత్వాలు గాని ఒక దేశంలో పెట్టే పెట్టుబడిని విదేశీ పెట్టుబడి అందురు.
- ప్రపంచీకరణకు దోహదం చేసిన అంశాలు: సాంకేతిక పరిజ్ఞానం, సరళీకరణ, వాణిజ్య అవరోధాలు తొలగింపు.
- E-mail: ఎలక్ట్రానిక్ మెయిల్.
- సరళీకరణ (ఆర్థిక సరళీకరణ): విదేశీ వాణిజ్యం పై ఎటువంటి నియంత్రణలు లేకపోవటాన్ని సరళీకరణ అందురు. మనదేశంలో ఈ విధానాన్ని 1991 నుండి అమలుచేస్తున్నారు.
- వాణిజ్య అవరోధాలు: విదేశీ వాణిజ్యంపై నియంత్రణలను విధించే అంశాలను వాణిజ్య అవరోధాలు అందురు. ఉదా: దిగుమతి సుంకం.

www.digitalsocialteacher.in

- **WTO:** World Trade Organisation (ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ).
- **భారత దేశం ప్రపంచీకరణ ప్రభావం:** 1. వినియోగదారులకు ముఖ్యంగా పట్టణంలోని సంపన్నులకు మేలు జరిగింది. వీళ్ల ఎంచుకోవడానికి అనేక వస్తువులు లభించాయి. 2. ఉత్పత్తులలో నాణ్యత పెరిగి, ధరలు తగ్గాయి. 3. కొత్త ఉద్యోగ అవకాశాలు ఏర్పడ్డాయి. 4.చిన్న ఉత్పత్తిదారులు అధికంగా నష్ట పోయారు.
- **WB:** World Bank (ప్రపంచ బ్యాంక్)
- **IMF:** International Monetary Fund (అంతర్జాతీయ ద్రవ్య నిధి)
- **జాతీయ రాజ్యం:** ఒకే భాష, ఒకే జాతి ప్రాతిపదికన ఏర్పడిన దేశాన్ని జాతీయ రాజ్యం అందురు.

2 & 4 మార్కుల ప్రశ్నలు

విదేశీ పెట్టుబడి, వాణిజ్యాలపై భారత ప్రభుత్వం అవరోధాలు కల్పించటానికి గల కారణాలు ఏమిటి? ఈ అవరోధాలను తొలగించాలని అది ఎందుకు అనుకుంది?

i. స్వాతంత్ర్యం పొందిన తరువాత భారత ప్రభుత్వం విదేశీ వాణిజ్యం, విదేశీ పెట్టుబడులకు అవరోధాలు విధించింది. దేశంలోనే ఉత్పత్తి దారులకు విదేశీ పోటీ నుంచి రక్షణ కల్పించాల్సిన అవసరం ఉందని భావించింది.

ii. అత్యవసర వస్తువులు యంత్రాలు, రసాయనిక ఎరువులు, ముడి చమురు వంటి వాటి దిగుమతిని మాత్రమే ప్రభుత్వం అనుమతించింది.

iii. అయితే, 1991 నుంచి మొదలుకొని దీర్ఘకాల ప్రభావం చూపించేలా భారతదేశ విధానాలలో మార్పులు చేశారు.

iv. భారతీయ ఉత్పత్తి దారులు ప్రపంచ వ్యాప్త ఉత్పత్తి దారులతో పోటీ పడాల్సిన సమయం వచ్చిందని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది.

v. పోటీ ఫలితంగా దేశంలోని ఉత్పత్తి దారులు తమ నాణ్యతను మెరుగుపరుచుకోవలసి ఉంటుంది కాబట్టి వాటి పనితీరు మెరుగు అవుతుంది అని భావించారు.

2. కార్మిక చట్టాల సడలింపు కంపెనీలకు ఏ విధంగా సహాయపడుతుంది?

i. కార్మిక చట్టాల సడలింపు వల్ల కంపెనీలు తక్కువ వేతనాలకు పనిచేయించుకోడానికి తగినంత మంది కార్మికులు లభ్యమవుతుండడం వల్ల ఎక్కువ పని గంటలు వారిచే పనిచేయించుకొని అవి లాభించాయి.

ii. కార్మిక చట్టాల సడలింపు కంపెనీలకు ఉత్పత్తి పెంచుకోవడంలో సహాయపడ్డాయి.

3. ఉత్పత్తిని చేపట్టడానికి, దానిని నియంత్రించడానికి, ఇతర దేశాలలో స్థిరపడడానికి బహుళజాతి సంస్థలు అవలంబించే విధానాలు ఏమిటి?

i. బహుళజాతి సంస్థలు చౌకగా లభ్యమగు శ్రామికులు, ఇతర సహజ వనరులు పుష్కలంగా వున్న దేశాలలో వస్తూత్పత్తి చేయడానికి తమ సంస్థలను నెలకొల్పడం.

ii. బహుళజాతి సంస్థలు తమ వస్తువులను ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ఉత్పత్తి చేస్తున్నాయి.

iii. స్థానిక కంపెనీలతో బహుళజాతి సంస్థలు భాగస్వామ్యం ఏర్పరుచుకోవటం.

1. అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలు వాణిజ్యం, పెట్టుబడులలో సరళీకృత విధానాలను అవలంబించాలని అభివృద్ధి చెందిన దేశాలు ఎందుకు కోరుకుంటున్నాయి? దీనికి ప్రతిగా అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలు ఏ షరతులను కోరాలి?

i. సరళీకృత విధానాలను అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలు అవలంబించడం వల్ల అభివృద్ధి చెందిన దేశాల బహుళజాతి సంస్థలు తమ ఉత్పత్తి కంపెనీలను ఆయా దేశాలలో నెలకొల్పగలుగుతున్నాయి.

ii. అంతర్జాతీయ వ్యాపారం అనగా ఎగుమతులు, దిగుమతుల పరిమాణం పెరగడం వల్ల అభివృద్ధి చెందిన దేశాలు లాభాలను సాధిస్తున్నాయి.

iii. తక్కువ వేతనానికి పని చేసే కార్మికుల లభ్యత అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలలో ఉండడం వల్ల, బహుళజాతి సంస్థలకు ఉత్పత్తి వ్యయం తగ్గి వస్తువు ధరను సరసమైన విధంగా వుంచడం వల్ల లాభాలు చేకూర్చుకుంటున్నాయి.

iv. ప్రతిఫలంగా అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలు బహుళజాతి సంస్థల నుంచి దిగుమతి చేస్తున్న వస్తువులపై దిగుమతి సుంకాలు విధించరాదని, ఆయా దేశాల నుంచి వస్తువుల దిగుమతి పై ఎలాంటి షరతులు, అడ్డంకులు విధించరాదని కోరాలి.

2. ''ప్రపంచీకరణ ప్రభావం ఒకే రకంగా లేదు'' ఈ వాక్యాన్ని వివరించండి.

i. ప్రపంచీకరణ వల్ల వినియోగదారులకు, ప్రత్యేకించి పట్టణాలలోని సంపన్నులకు మేలు జరిగింది.

ii. అనేక ఉత్పత్తులలో నాణ్యత పెరిగి, ధరలు తగ్గాయి. ఫలితంగా ప్రజలు మెరుగైన జీవన ప్రమాణాలు అనుభవిస్తున్నారు.

iii. భారతదేశ అతిపెద్ద కంపెనీలలో అనేకం పెరిగిన పోటీ వల్ల ప్రయోజనం పొందాయి.

iv. ప్రపంచీకరణ ప్రయోజనాలు సమానంగా పంపిణీ కాలేదు. సంపన్న వినియోగదారులకు, నైపుణ్యం, విద్య, అపార సంపద ఉన్న ఉత్పత్తి దారులకు అది ప్రయోజనకరంగా ఉంది.

v. వేలాది మంది చిన్న ఉత్పత్తి దారులకు, కార్మికులకు వాళ్ల ఉపాధికి, హక్కులకు భంగం కలుగుతోంది.

vi. వాణిజ్యం,పెట్టుబడులు, వలస వంటి అంతర్జాతీయ ఆర్థిక విధానాలలో ధనిక పాశ్చాత్య దేశాలు మిగిలిన ప్రపంచాన్ని తీవ్రంగా ప్రభావితం చేస్తున్నాయి.

vii. పేద దేశాలలో దీని వల్ల ప్రజాస్వామ్యం, కార్మికుల హక్కులు, పర్యావరణానికి భంగం కలుగుతుంది అని విమర్శకులు వాదిస్తున్నారు.

3. వాణిజ్య, పెట్టుబడి విధానాలను సరళీకరించడం వల్ల ప్రపంచీకరణ ప్రక్రియకు మేలు ఎలా జరిగింది?

i. సరళీకృత ఆర్థిక విధానం వల్ల అనేక బహుళజాతి సంస్థలు తమ వస్తు ఉత్పత్తి కార్యక్రమాలను, వాణిజ్య లావాదేవీలను అభివృద్ధి చెందిన దేశాలలో విస్తరించాయి.

ii. బహుళజాతి సంస్థలు స్థానిక సంస్థలతో సంబంధాలు ఏర్పర్చుకుని వాణిజ్యాన్ని విస్తరించాయి.

iii. నేరుగా విదేశీ పెట్టుబడులు పెరగడం వల్ల దేశీయ ఉపాధి కల్పనకు అవకాశాలు పెరిగాయి.

4. దేశాల మధ్య మార్కెట్ అనుసంధానానికి విదేశీ వాణిజ్యం ఎలా దోహదం చేస్తుంది? ఇక్కడ ఇచ్చినవి కాకుండా కొత్త ఉదాహరణలతో దీనిని వివరించండి.

i. అధిక విదేశీ పెట్టుబడులు, అధిక విదేశీ వాణిజ్యం వల్ల వివిధ దేశాల ఉత్పత్తి, మార్కెట్ల మధ్య అనుసంధానం పెరిగింది.

ii. ప్రపంచీకరణ ప్రక్రియలో బహుళజాతి సంస్థలు ప్రధాన పాత్ర పోషిస్తున్నాయి.

iii. దేశాల మధ్య వస్తు సేవలు పెట్టుబడులు, సాంకేతిక విజ్ఞానం పెరుగుతున్నాయి.

iv. కొన్ని దశాబ్దాల క్రితంతో పోలిస్తే ప్రపంచంలోని ప్రాంతాల మధ్య దగ్గర సంబంధాలు ఏర్పడ్డాయి.

v. ఉదాహరణకు భారతదేశం గల్ఫ్ దేశాలకు కావాల్సిన ఆహార పదార్థాలను ఎగుమతి చేసి, దేశానికి కావలసిన పెట్రోలియం ఉత్పత్తులను దిగుమతి చేసుకుంటుంది.

5. ఇద్దరు వ్యక్తులు వాదించుకోవడం మీరు వింటున్నారు. ఒకరు ప్రపంచీకరణ మన దేశ అభివృద్ధిని కుంటుపరిచిందని అంటున్నారు. మరొకరు భారతదేశం అభివృద్ధి చెందడానికి ప్రపంచీకరణ సహాయపడుతోందని అంటున్నారు. వాదనలకు మీరు ఎలా స్పందిస్తారు?

ప్రపంచీకరణ భారతదేశం అభివృద్ధి చెందడానికి సహాయపడుతోందని నేను భావిస్తున్నాను. దీని వల్ల మన దేశంలో వాణిజ్యంతో పాటు సాంకేతిక పరిజ్ఞానం పెరిగిందని అభిప్రాయపడుతున్నాను.

6. ప్రపంచీకరణ భవిష్యత్తులో కూడా కొనసాగుతుంది, ఇప్పటి నుంచి ఇరవై ఏళ్లలో ప్రపంచం ఎలా ఉంటుందో మీ ఊహలకు కారణాలను పేర్కొనండి.

i. ప్రపంచీకరణ వల్ల ప్రజాస్వామ్యం, కార్మికుల హక్కులు, పర్యావరణానికి భంగం కలుగుతుంది.

ii. అయితే, ప్రపంచీకరణ వల్ల సాంకేతిక పరిజ్ఞానం వృద్ధి చెందినది. బహుళజాతి సంస్థలు విస్తరిస్తాయి.

iii. చిన్న ఉత్పత్తి దారులు పోటీకి నిలబడలేక కనుమరుగైపోతారు. అయితే, అన్ని వినియోగ వస్తువుల ధరలు క్రమంగా తగ్గుతున్నాయి.

iv. విదేశీ వాణిజ్యం,పెట్టుబడులలో ఎక్కువ స్థాయిలో పోటీ పెరిగిపోతుంది.

v. ప్రపంచీకరణ వల్ల జాతీయ భావన, జాతీయ రాజ్యాలు అంతరించిపోతాయి.

vi. ప్రస్తుత ప్రపంచ పరిణామాలే నా ఊహకు కారణం.

7. ఖాళీలను పూరించండి

భారతీయ కొనుగోలుదారులకు రెండు దశాబ్దాల క్రితంతో పోలిస్తే ఇప్పుడు సరుకుల ఎంపికకు ఎక్కువ అవకాశాలు ఉన్నాయి. (ప్రపంచీకరణ) ప్రక్రియ వల్ల ఇది సాధ్యమయ్యింది. అనేక ఇతర దేశాలలో ఉత్పత్తి అయిన సరుకులను భారతదేశ మార్కెట్లలో అమ్ముతున్నారు. దీని అర్థం ఇతర దేశాలతో (వాణిజ్యం) పెరుగుతోంది. అంతేకాకుండా మనం మార్కెట్లో చూస్తున్న అనేక బ్రాండ్లను బహుళజాతి సంస్థలు భారతదేశంలోనే ఉత్పత్తి చేసి ఉండవచ్చు. బహుళజాతి సంస్థలు (చౌకగా దొరకు శ్రామికులు, వనరుల) కారణంగా భారతదేశంలో పెట్టుబడులు పెడుతున్నాయి. మార్కెట్లో వినియోగదారుల ఎంపికకు అవకాశాలు పెరిగాయి కానీ (నాణ్యత, ధరల) వల్ల ఉత్పత్తిదారుల మధ్య (పోటీ) తీవ్రతరం అయ్యింది.

8. కిందివాటిని జతపరచండి

1. బహుళజాతి సంస్థలు తక్కువ ధరకు చిన్న ఉత్పత్తిదారుల నుంచి కొంటాయి.	(ఆ)	(అ) వాహనాలు
2. వస్తువుల వాణిజ్యాన్ని నియంత్రించడానికి కోటాలు, పన్నులు ఉపయోగిస్తారు.	(ఉ)	(ఆ) దుస్తులు, పాదరక్షలు, కీడాపరికరాలు
3. విదేశాలలో పెట్టుబడులు పెట్టిన భారతీయ కంపెనీలు	(ఈ)	(ఇ) కాల్ సెంటర్లు
4. సేవల ఉత్పత్తి విస్తరించడానికి సమాచార సాంకేతిక రంగం (IT) దోహదపడింది	(ఇ)	(ఈ) టాటా మోటర్స్, ఇన్ఫోసిస్, రాన్‌బాక్సి
5. భారతదేశంలో ఉత్పత్తి చేయడానికి అనేక బహుళజాతి సంస్థలు కర్మాగారాల ఏర్పాటుకు పెట్టుబడులు పెట్టాయి.	(అ)	(ఉ) వాణిజ్య అవరోధాలు

Prepared by:

Rambabu Sunkari

SA(SS)

ZPHS, Garudabilli

Vizianagaram Dt

www.digitalsocialteacher.in